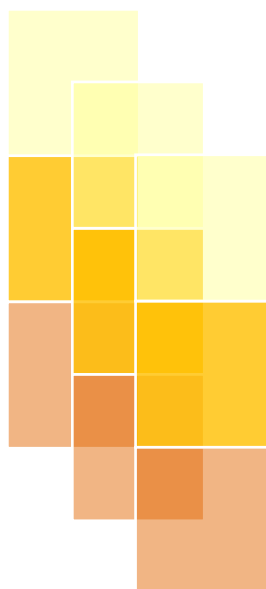

Urząd Statystyczny w Katowicach

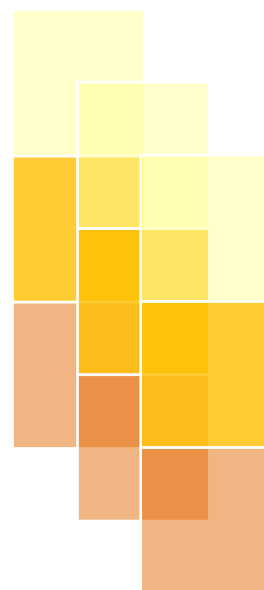
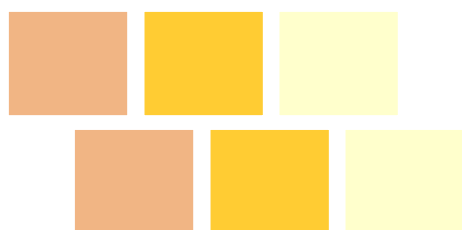
ul. Owocowa 3, 40 – 158 Katowice
e-mail: SekretariatUsKce@stat.gov.pl tel.: 32 779 12 00 fax: 32 779 13 00, 258 51 55

OPRACOWANIA SYGNALNE

Ruch naturalny i migracje w województwie śląskim w 2011 r.

Katowice, lipiec 2012 r.

PODSTAWOWE DEFINICJE I POJĘCIA

1. Dane o **ruchu naturalnym** ludności opracowano w podziale terytorialnym:

- *małżeństwa* – według miejsca zameldowania męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem),
- *urodzenia* – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka,
- *zgony* – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej,
- *rozwoły* – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka),
- *separacje* – według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża).

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (cząstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłyby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rodziłyby z intensywnością obserwowaną w badanym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzić z częstością jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych, a liczbą zgonów w badanym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci poniżej 1 roku.

4. Dane o **migracjach wewnętrznych ludności** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.
5. Dane o **migracjach zagranicznych** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).
6. **Mediana (wiek środkowy ludności)** – wskazuje, w jakim wieku jest statystyczny człowiek zamieszkujący określone terytorium i oznacza, że połowa populacji tego wieku jeszcze nie osiągnęła, a druga połowa wiek ten przekroczyła.

Biorąc pod uwagę, że dane o stanie ludności w 2011 r. mają charakter wstępny, wszystkie wskaźniki obliczone na tej podstawie mają również charakter tymczasowy i po opracowaniu wyników NSP 2011 mogą ulec zmianie.

MAŁŻEŃSTWA

W 2011 r. w województwie śląskim zawarto 25,5 tys. małżeństw, z tego 19,7 tys. (77,3%) w miastach i 5,8 tys. (22,7%) na wsi. W odniesieniu do danych z 2010 r. zanotowano spadek liczby zawartych małżeństw o 10,4%, w tym w miastach o 10,7% oraz na obszarach wiejskich o 9,3%. Współczynnik zawartych małżeństw ukształtował się na poziomie 5,5‰, (6,1‰ przed rokiem). Współczynnik ten osiągnął wyższą wartość na wsi niż w miastach (5,6‰ wobec 5,5‰). Biorąc pod uwagę podział terytorialny województwa najwięcej zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiatach rybnickim (7,0) i pszczyńskim (6,9), natomiast najmniej w powiecie będzińskim i Świętochłowicach (po 4,6).

Małżeństwa zawarte w 2011 r.

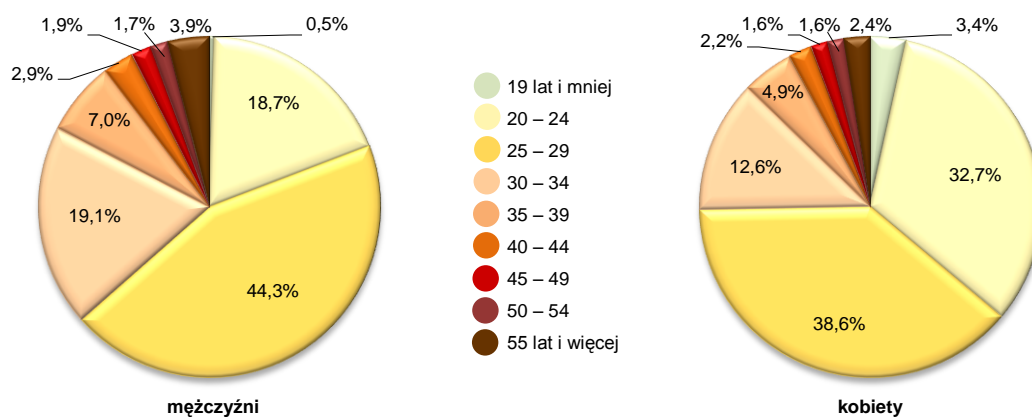
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	2010 = 100	Na 1000 ludności
O G Ó Ł E M	25495	89,6	5,5
Podregiony:			
bielski	3701	91,0	5,6
bytomski	2362	89,2	5,2
częstochowski	2852	90,3	5,4
gliwicki	2609	92,8	5,3
katowicki	4173	91,6	5,5
rybnicki	3807	88,5	6,0
sosnowiecki	3615	85,3	5,1
tyski	2376	88,5	6,1

Liczba zawartych małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi, tj. zawartych w kościołach i jednocześnie zarejestrowanych w urzędach stanu cywilnego w 2011 r. wyniosła 15,7 tys. i stanowiła 61,4% ogółu zawartych małżeństw. W porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 15,1% liczba małżeństw wyznaniowych. Ponad 70% omawianych małżeństw zawarto w miastach. Wśród nowo zawartych małżeństw 81,1% stanowiły małżeństwa pierwsze, tj. panien z kawalerami.

Rozpatrując wiek nowożeńców zarówno kobiety, jak i mężczyźni wstępowali

w związek małżeński najczęściej w wieku 25-29 lat. Związek małżeński w wieku poniżej 20 roku życia zawarło 3,4% ogółu kobiet oraz 0,5% ogółu mężczyzn.

Struktura nowożeńców według wieku w 2011 r.

W porównaniu z 2010 r. zanotowano wzrost przeciętnego wieku nowożeńców. W 2011 r. średni wiek kobiet zawierających związek małżeński ukształtował się na poziomie 26,4 lata (26,2 lata przed rokiem), a średni wiek mężczyzn wyniósł 28,3 lata (28,0 lat rok temu). W miastach związki małżeńskie zawierali przeciętnie starsi nowożeńcy niż na wsi. Wiek środkowy nowożeńców w miastach wyniósł dla kobiet 26,8 lat, a dla mężczyzn 28,7 lat, natomiast na wsi odpowiednio 25,1 lat i 27,2 lata.

ROZWODY I SEPARACJE

Rozwody orzeczone prawomocnie w 2011 r.

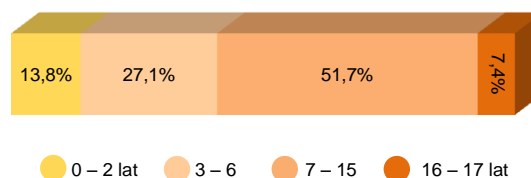
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	2010 = 100	Na 1000 ludności
O G Ó Ł E M	8329	97,7	1,8
Podregiony:			
bielski	1059	98,2	1,6
bytomski	777	93,8	1,7
częstochoowski	933	97,4	1,8
gliwicki	883	92,7	1,8
katowicki	1508	100,3	2,0
rybnicki	1223	103,6	1,9
sosnowiecki	1406	100,4	2,0
tyski	540	87,0	1,4

W 2011 r. sądy orzekły 8,3 tys. rozwodów, tj. o 2,3% mniej niż przed rokiem; 85,5% dotyczyło par małżeńskich mieszkających w miastach. Współczynnik rozwodów wyniósł 1,8‰, podobnie jak przed rokiem, w miastach ukształtował się na poziomie 2,0‰, wobec 1,1‰ na wsi. Biorąc pod uwagę podział terytorialny według powiatów najwyższy współczynnik rozwodów zanotowano w: Jastrzębiu-Zdroju, Sosnowcu, Częstochowie i w Siemianowicach Śląskich (po 2,3‰), natomiast najniższy w powiatach: żywieckim i bieruńsko-lędzińskim (po 1,1‰). Współczynnik

rozwodów w przeliczeniu na 1000 ludności w wieku 20 lat i więcej osiągnął wartość 2,2 wobec 2,3 w 2010 r.

Na 1000 nowo zawartych małżeństw w 2011 r. 327 rozwiodło się (299 przed rokiem). Wśród ogólnej liczby rozwodów 69,8% stanowiły rozwody bez orzeczenia o winie, 20,7% to rozwody orzeczone z winy męża, a 3,9% orzeczone z winy żony. Prawie 6% rozwodów zostało orzeczonych z winy obu stron. Najczęstszymi przyczynami rozwodów były: niezgodność charakterów (37,0%), niedochowanie wierności małżeńskiej (27,7%) oraz nadużywanie alkoholu (19,1%).

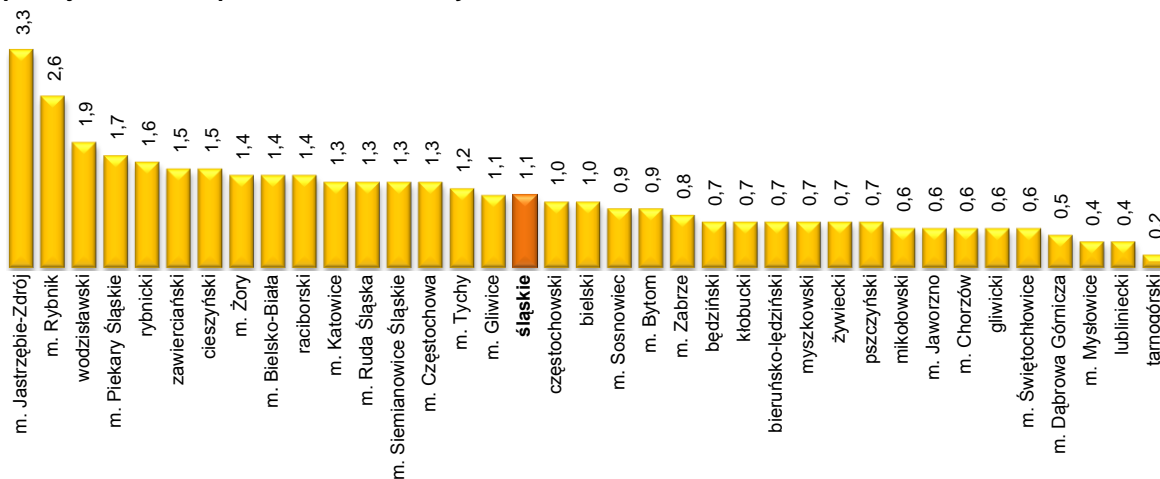
Struktura małoletnich dzieci pozostających na utrzymaniu z małżeństw rozwiedzionych według grup wieku w 2011 r.

W 2011 r. spośród rozwiedzionych małżeństw 4,9 tys. (58,6%) posiadało małoletnie dzieci na utrzymaniu i było to mniej o 2,9% niż w 2010 r. Na jedno rozwodzące się małżeństwo z dziećmi przypadało średnio 1,4 dziecka, podobnie w roku poprzednim. Rozwiedzone małżeństwa posiadały na utrzymaniu 6,7 tys. małoletnich dzieci, czyli mniej niż przed rokiem o 3,6%.

W województwie śląskim w 2011 r. orzeczono 518 separacji, tj. o 4 więcej niż przed rokiem. Ponad 83% separacji dotyczyło małżeństw w miastach. Separacje bezdzietnych małżeństw stanowiły 44,4% ogółu orzeczonych separacji (37,2% rok temu). Spośród małżeństw posiadających dzieci najczęściej separacje dotyczyły małżeństw posiadających jedno dziecko (59,7%). Przeciętna liczba dzieci w separowanych małżeństwach z dziećmi wyniosła 1,6.

Separacje orzeczone prawomocnie na 10 tys. ludności w 2011 r.

URODZENIA

Urodzenia żywe w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	2010 = 100	Na 1000 ludności
O G Ó Ł E M	44803	93,7	9,7
Podregiony:			
bielski	7009	96,6	10,7
bytomski	4221	93,0	9,3
częstochowski	4734	92,6	9,0
gliwicki	4493	92,2	9,1
katowicki	7153	92,3	9,4
rybnicki	6583	94,8	10,3
sosnowiecki	6259	93,4	8,8
tyski	4351	93,9	11,2

W województwie śląskim w 2011 r. odnotowano 44,8 tys. urodzeń żywych, tj. o 6,3% mniej niż przed rokiem. Wśród noworodków przeważali chłopcy (52,0%). Liczba urodzeń żywych zmniejszyła się w miastach (o 7,2%) oraz na wsi (o 3,2%). Współczynnik urodzeń wyniósł 9,7‰ wobec 10,3‰ w 2010 r. W miastach odnotowano niższy współczynnik urodzeń (9,5‰) niż na obszarach wiejskich (10,5‰). Biorąc pod uwagę powiaty najwyższy współczynnik urodzeń odnotowano w powiatach: pszczyńskim (12,2‰), rybnickim (11,9‰), bieruńsko-lędzińskim (11,7‰), natomiast

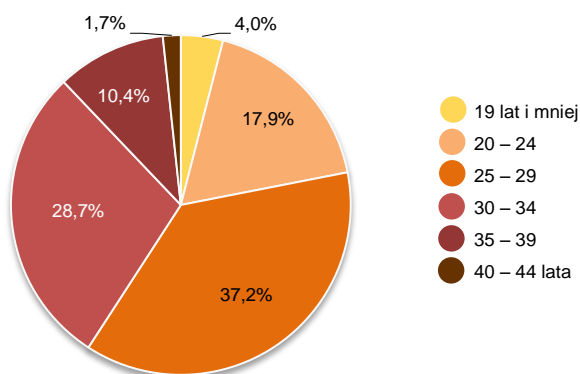
najniższy w Sosnowcu (8,3‰), powiecie raciborskim i w Zabrze (po 8,4‰).

Liczba dzieci żywo urodzonych w związkach małżeńskich w 2011 r. wyniosła 35,9 tys. i w odniesieniu do danych z 2010 r. zmniejszyła się o 7,0%. W związkach pozamałżeńskich urodziło się 8,9 tys. żywych dzieci, tj. mniej niż przed rokiem o 3,5%. Rozpatrując poziom wykształcenia matek najwięcej urodzeń stanowiły urodzenia z matek legitymujących się wykształceniem wyższym 42,7% (39,3% w 2010 r.) oraz posiadających wykształcenie średnie 34,0% (35,9% przed rokiem).

Rozpatrując strukturę urodzeń żywych według kolejności urodzenia dziecka zarówno w 2011 r., jak i w 2010 r. odnotowano niski odsetek dzieci dalszych niż pierwsze i drugie dziecko w urodzeniach ogółem (odpowiednio: 13,1% i 12,9%). W 2011 r. dzieci urodzone jako pierwsze stanowiły 50,4% ogółu urodzeń żywych (51,8% przed rokiem), a urodzone jako drugie 36,5% (35,3% rok temu).

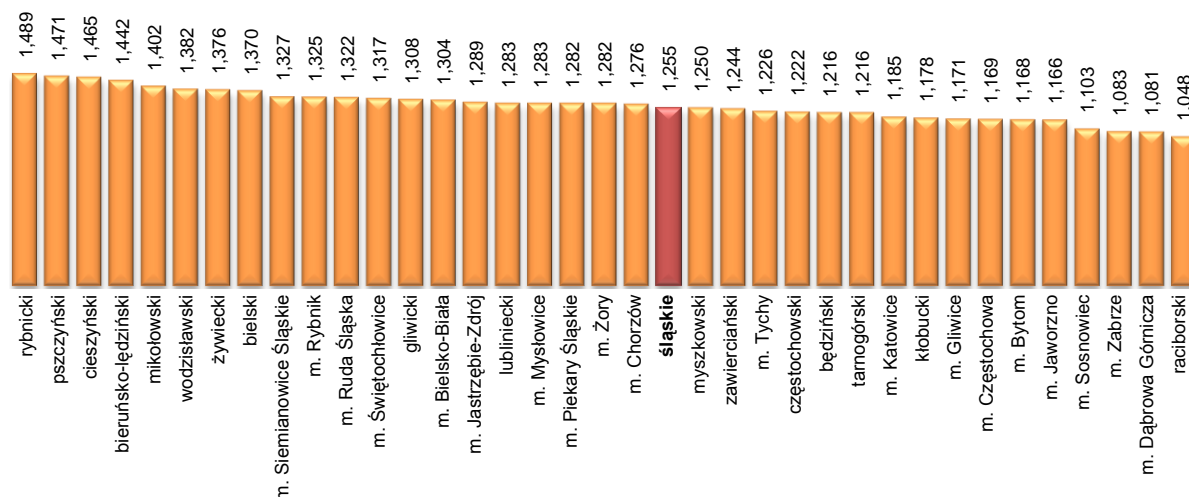
W 2011 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost urodzeń żywych przez kobiety w wieku 40 lat i więcej (o 3,1%) oraz przez kobiety w wieku 35-39 lat (o 1,4%). Obniżyła się liczba urodzeń z matek w wieku 19 lat i mniej (o 16,6%), 20-24 lata (o 11,0%), 25-29 lat (o 7,7%) oraz w wieku 30-34 lata (o 2,7%). Ogólny współczynnik płodności (określony liczbą urodzeń żywych na 1000 kobiet w wieku rozrodczym 15-49 lat) w 2011 r. ukształtował się na poziomie 39,4 wobec 41,6 w 2010 r. Wyższą płodnością charakteryzowały się kobiety mieszkające na wsi (41,3) niż w miastach (38,9). Najwyższą płodność odnotowano wśród kobiet w wieku 25-29 lat (86,7), w tym w miastach 83,6 i na obszarach wiejskich 97,7.

Struktura urodzeń żywych według wieku matki w 2011 r.

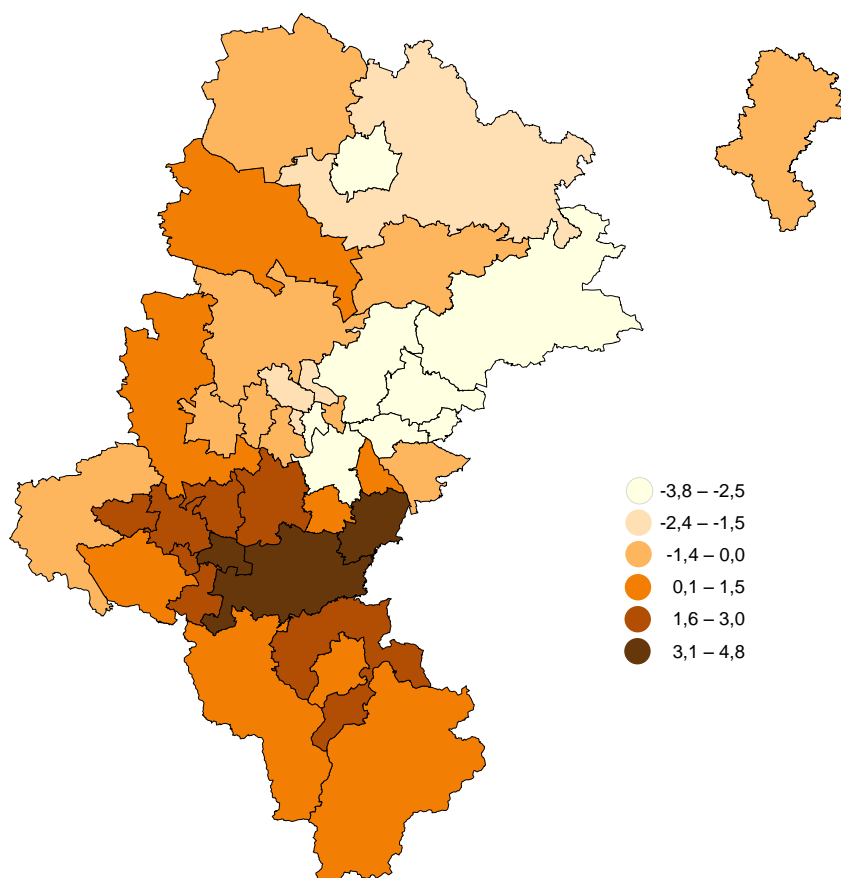
Współczynnik dzietności ogólnej w 2011 r. ukształtował się na poziomie 1,255 (1,330 przed rokiem). Na wsi wskaźnik ten wyniósł 1,343 (1,393 rok temu), w miastach 1,230 (1,312). Poziom reprodukcji nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, dla zagwarantowania której wymagane jest kształtowanie się współczynnika dzietności na poziomie 2,10 - 2,15, tzn. w danym roku na 1 kobietę w wieku 15-49 lat powinno przypadać średnio dwoje dzieci.

Współczynnik dzietności ogólnej w 2011 r.

W 2011 r. odnotowano ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 2906 (przed rokiem zanotowano dodatni przyrost naturalny – 95 osób). Współczynnik przyrostu naturalnego ukształtował się na poziomie minus 0,6‰. Omawiany wskaźnik był wyższy na wsi (0,7‰) niż w miastach (minus 1,0‰). Biorąc pod uwagę przekrój terytorialny, najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego wystąpił w powiecie pszczyńskim (4,8 ‰), Żorach (4,7‰) i w powiecie bieruńsko-łędzińskim (4,4‰), natomiast najniższy w Chorzowie (minus 3,8‰), powiecie zawierciańskim (minus 3,5‰), Sosnowcu (minus 3,4 ‰) oraz w Katowicach (minus 3,1‰).

Przyrost naturalny na 1000 ludności według powiatów w 2011 r.

ZGONY

Zgony w 2011 r.

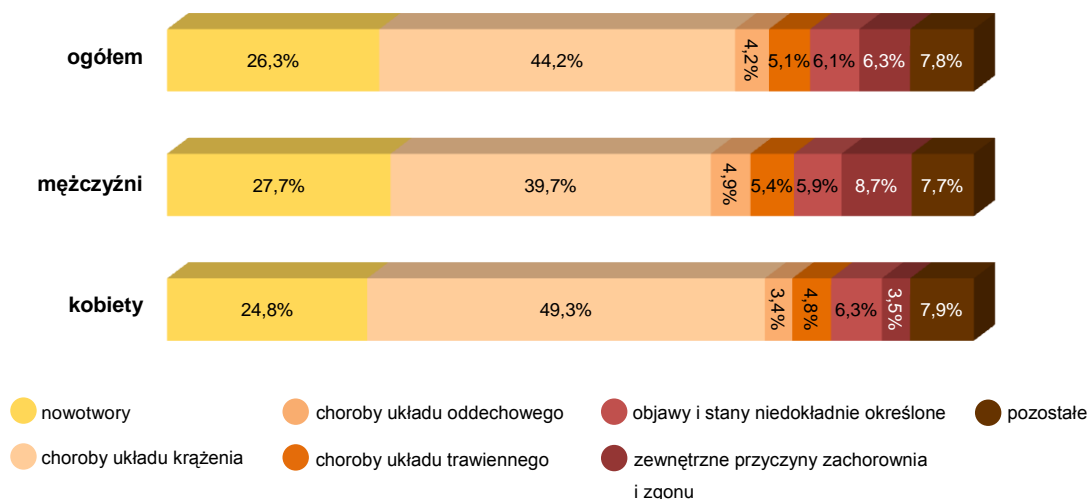
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	2010 = 100	Na 1000 ludności
O G Ó Ł E M	47709	100,0	10,3
Podregiony:			
bielski	6398	101,1	9,8
bytomski	4760	103,0	10,5
częstochoowski	5818	95,0	11,0
gliwicki	4794	101,6	9,7
katowicki	8795	99,8	11,6
rybnicki	5563	100,5	8,7
sosnowiecki	8350	100,7	11,7
tyski	3231	98,4	8,3

W 2011 r. w województwie śląskim liczba zgonów wyniosła 47,7 tys. i w porównaniu z rokiem poprzednim pozostała na podobnym poziomie. Ponad 79% zgonów zanotowano w miastach, a ich liczba (37,7 tys.) zwiększyła się o 0,4% w ujęciu rocznym. Współczynnik umieralności (liczba zgonów na 1000 ludności) ukształtował się na takim samym poziomie jak przed rokiem (10,3‰). W miastach współczynnik ten wyniósł 10,5‰ (10,4‰ rok temu), a na wsi 9,7‰ (10,0‰ w 2010 r.). Borąc pod uwagę powiaty najwyższy współczynnik zgonów odnotowano w Chorzowie (13,1‰), w powiecie zawierciańskim

(12,6‰) i będzińskim (12,1‰). Najniższy współczynnik wystąpił w Żorach (6,4‰), w powiatach bieruńsko-lędzińskim (7,3‰) i pszczyńskim (7,4‰) oraz w Jastrzębiu-Zdroju (7,6‰).

Dane o zgonach według przyczyn ze względu na 2 etapy opracowania prezentowane są z rocznym opóźnieniem. Głównymi przyczynami zgonów w 2010 r. były choroby układu krążenia (21,1 tys.) oraz nowotwory (12,6 tys.). W porównaniu z 2009 r. odnotowano spadek zarówno liczby zgonów spowodowanych nowotworami, jak i liczby zgonów z powodu chorób układu krążenia odpowiednio o: 0,4% i 3,1%. Umieralność w wyniku chorób układu krążenia była wyższa wśród kobiet niż wśród mężczyzn, natomiast mężczyźni częściej umierali na nowotwory oraz zewnętrzne przyczyny zachorowań i zgonów obejmujące urazy, zatrucia i inne wypadki.

Zgony według przyczyn i płci w 2010 r.

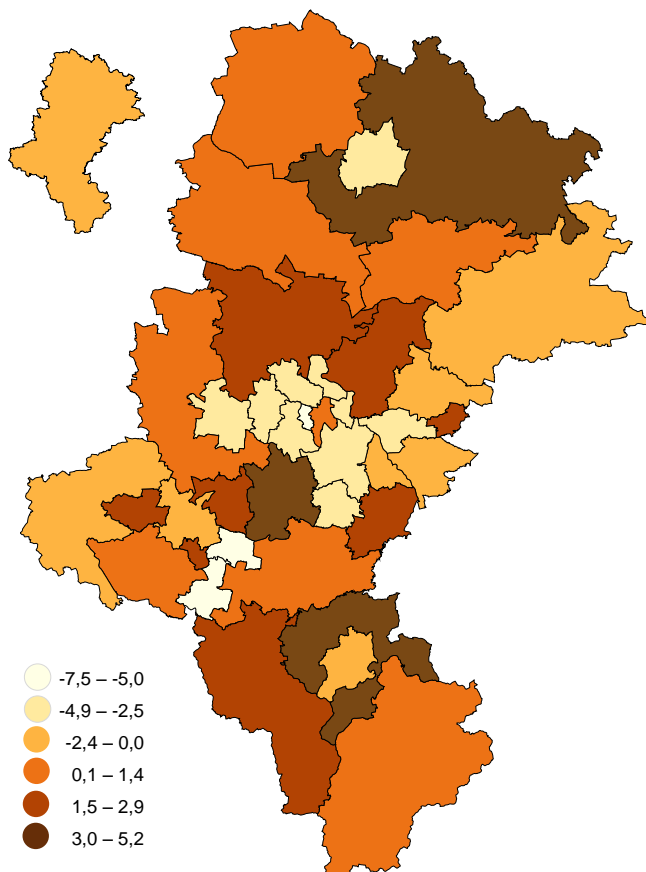

W 2011 r. zmarło 270 dzieci poniżej 1 roku życia, tj. o 4 mniej niż w 2010 r. Prawie 54% zgonów niemowląt stanowiły zgony chłopców. Współczynnik zgonów niemowląt (wyrażający liczbę zgonów na 1000 urodzeń żywych) wyniósł 6,0‰ (5,7‰ przed rokiem). W miastach współczynnik ten ukształtował się na poziomie 6,2‰, a na wsi wyniósł 5,4‰. Z ogólnej liczby zgonów niemowląt 41,9% dzieci zmarło w okresie pierwszego tygodnia (47,1% przed rokiem), a kolejne 20,7% zmarło przed ukończeniem pierwszego miesiąca (23,7% w 2010 r.). Główną przyczyną zgonów niemowląt w 2010 r. były choroby i stany okresu okołoporodowego (58,0%) oraz wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe (26,3%). W 2011 r. współczynnik umieralności okołoporodowej (urodzenia martwe i zgony niemowląt w wieku 0-6 dni na 1000 urodzeń żywych i martwych) wyniósł 6,6‰ (6,8‰ przed rokiem).

MIGRACJE LUDNOŚCI

W 2011 r., podobnie jak przed rokiem, w województwie śląskim liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego przewyższała liczbę ludności zameldowanej na pobyt stały. Napływ ludności na pobyt stały ukształtował się na poziomie 45,9 tys. (46,4 tys. przed rokiem), a odpływ wyniósł 51,6 tys. (51,3 tys. rok temu). Odnotowano

Saldo migracji stałej na 1000 ludności według powiatów w 2011 r.

ujemne saldo migracji stałej, które wyniosło minus 5,7 tys. (minus 4,9 tys. w 2010 r.). W miastach zanotowano ujemne saldo migracji (minus 9,6 tys.), natomiast na wsi dodatnie (3,9 tys.). W przeliczeniu na 1000 ludności saldo migracji na pobyt stały ukształtowało się na poziomie minus 1,2 (minus 1,1 przed rokiem). Biorąc pod uwagę podział terytorialny województwa ujemne saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych w przeliczeniu na 1000 ludności wystąpiło m.in. w Jastrzębiu-Zdroju (minus 7,5), Świętochłowicach (minus 7,2), Żorach (minus 5,2). Najwyższą dodatnią wartość omawianego wskaźnika zanotowano w powiecie bielskim (5,2) oraz w powiecie mikołowskim (4,2).

W 2011 r. z miast wymeldowało się 41,7 tys. osób (42,1 tys. osób rok temu), natomiast zameldowało się 32,1 tys. osób (32,2 tys. osób w 2010 r.). Saldo migracji stałej w miastach wyniosło minus 9,6 tys. osób (minus 9,9 tys. przed rokiem osób). Na obszarach wiejskich zanotowano 9,9 tys. wymeldowań oraz 13,8 tys. zameldowań (w ub. r. odpowiednio: 9,2 tys. i 14,2 tys.). Saldo migracji ukształtowało się na poziomie 3,9 tys. wobec 5,0 tys. w 2010 r.

Saldo migracji wewnętrznych wyniosło minus 3,7 tys. (minus 3,2 tys. przed rokiem).

Migracje wewnątrzwojewódzkie stanowiły większość migracji wewnętrznych (36,0 tys. osób, tj. 82,3%). Napływ ludności z innych województw na teren województwa śląskiego wyniósł 7,7 tys. osób (8,2 tys. osób rok temu), natomiast odpływ ludności z województwa śląskiego do innych województw podobnie jak przed rokiem ukształtował się na poziomie 11,4 tys. osób.

Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały w 2011 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Napływ ^a		Odpływ ^b		Saldo migracji stałej		
	ogółem	w tym z zagranicy	ogółem	w tym za granicę	ogółem	w tym zagranicznych	na 1000 ludności
WOJEWÓDZTWO	45898	2165	51570	4185	-5672	-2020	-1,2
Podregiony:							
bielski	7523	401	6504	332	1019	69	1,6
bytomski	4499	206	5141	778	-642	-572	-1,4
częstochoowski	4513	176	4729	205	-216	-29	-0,4
gliwicki	4020	246	5513	638	-1493	-392	-3,0
katowicki	7441	330	9633	821	-2192	-491	-2,9
rybnicki	6519	455	7771	775	-1252	-320	-2,0
sosnowiecki	6667	197	7694	275	-1027	-78	-1,4
tyski	4716	154	4585	361	131	-207	0,3

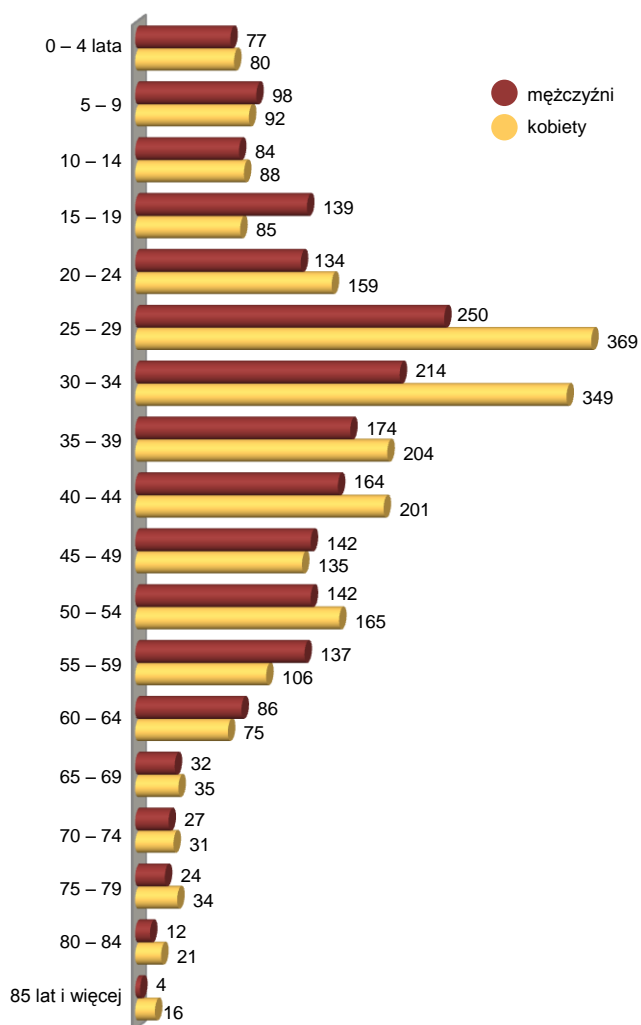
a Zameldowania. b Wymeldowania.

Obok migracji wewnętrznych ważnym elementem informacji o ruchu ludności są migracje zagraniczne.

W 2011 r. z województwa śląskiego wyemigrowało na stałe 4,2 tys. osób, czyli o 5,7% więcej w porównaniu z 2010 r. Liczba imigrantów przybywających do województwa wyniosła 2,2 tys. osób i w ujęciu rocznym zmniejszyła się o 2,2%. Saldo migracji zagranicznych osiągnęło wartość minus 2,0 tys. osób (minus 1,7 tys. osób przed rokiem), w tym minus 1,6 tys. osób w miastach oraz minus 0,5 tys. osób na wsi.

Podobnie jak w 2010 r. głównym kierunkiem emigracji mieszkańców województwa śląskiego na stałe były kraje europejskie (93,7%). Najwięcej mieszkańców województwa, którzy opuścili kraj osiedliło się w Niemczech (55,5%) i w Wielkiej Brytanii (20,0%). Prawie 87% osób (imigrantów) przybyło do województwa z państw europejskich - najwięcej z Wielkiej Brytanii (29,3%) oraz z Niemiec (25,1%).

Emigranci według płci i grup wieku w 2011 r.

Opracowanie

Anna MOLENDĄ

Opracowanie graficzne; wersja elektroniczna

Piotr PORWISZ

Śląski Ośrodek Badań Regionalnych

Katowice, lipiec 2012 r.